

El riu Llobregat serà l'eix d'una oferta turística tematitzada integral que unirà les comarques del Berguedà, el Bages i el Baix Llobregat

- **El Departament d'Innovació, Universitats i Empresa es basa en el *Pla de Directrius per l'articulació d'una oferta turística integral vinculada al riu Llobregat* per proposar una sèrie d'actuacions i de productes principalment lligats a dues etapes històriques que han deixat una forta petjada a les tres comarques: la industrialització del riu i la Guerra Civil i el franquisme.**
- **La Direcció General de Turisme ha atorgat una subvenció de 30.000 euros al Consell Comarcal del Bages per concretar el Pla de desenvolupament turístic vinculat a la història del riu Llobregat com a fil conductor.**
- **Aquesta futura oferta turística, fortament basada en la identitat, s'afegeix a altres productes impulsats des del Departament com ara el Pla de Recursos Turístics Intangibles de Catalunya, que identifica prop de 2.000 recursos intangibles arreu del país i que en el Bages se centra en la figura de Pere III, el llegat del Pirineu Comtal, les bruixes, el maquis, la industrialització i la petjada dels primers habitants de Catalunya.**

Divendres, 22 d'octubre de 2010.- El Departament d'Innovació, Universitats i Empresa impulsarà un projecte de tematització turística al voltant del riu Llobregat que unirà les comarques del Berguedà, el Bages i el Baix Llobregat. El conseller Huguet, acompanyat del director dels Serveis Territorials del Departament a la Catalunya Central, Josep Maria Palau, ha presentat avui a Manresa, a la seu del Consell Comarcal del Bages, el Pla de Directrius per l'articulació d'una oferta turística integral vinculada al riu Llobregat. A l'acte també han assistit el president del Consell Comarcal del Bages, Josep Candàliga; el conseller de Turisme del Consell Comarcal del Bages, Joan Vinyes, la consellera de Turisme del Consell Comarcal del Baix

■ **Comunicat de premsa** ■

Llobregat, Iolanda Llambrich, i el conseller de Turisme del Consell Comarcal del Berguedà, Vicenç Linares.

A partir d'aquest primer treball ara s'engega una segona etapa consistent en definir el posicionament, l'articulació de l'oferta, la creació de centres d'interpretació i els seus mecanismes de gestió pel que fa als recursos turístics vinculats a la industrialització del Llobregat a les comarques del Bages i del Baix Llobregat. Es tracta d'un pla de desenvolupament i gestió conjunta dels productes turístics tematitzats al voltant de la industrialització del Llobregat, des del seu naixement al Berguedà fins l'arribada al mar, completant així el treball que ja s'ha portat a terme al Berguedà en aquesta temàtica. Per dur a terme aquesta segona etapa, la Direcció General de Turisme ha atorgat una subvenció de 30.000 euros al Consell Comarcal del Bages per concretar el Pla de desenvolupament turístic amb la història de la industrialització del riu Llobregat com a fil conductor.

Pla de Directrius per l'articulació d'una oferta turística integral vinculada al riu Llobregat

En un primer moment, el Departament d'Innovació, Universitats i Empresa va encarregar un estudi al Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona (UB), coordinat pel professor Francesc López Palomeque, per tal d'articular una oferta turística al voltant del riu Llobregat per a les comarques del Berguedà, el Bages i el Baix Llobregat. Així, la Direcció General de Turisme s'ha basat en aquest *Pla de Directrius per l'articulació d'una oferta turística integral vinculada al riu Llobregat* per proposar una sèrie d'actuacions i de productes principalment lligats a dues etapes històriques que han deixat una forta petjada, amb característiques similars, a les tres comarques: la industrialització del riu i la Guerra Civil i el franquisme.

1.- La Industrialització

Al llarg del segle XVIII es posen les bases de la revolució industrial i de la Catalunya contemporània. L'especialització agrària, fonamentada en el vi i l'aiguardent a les comarques litorals i també en algunes comarques interiors com el Bages, l'aparició de les manufactures de cotó, o d'indianes, i l'obertura del mercat americà inicien una nova etapa de creixement.

Durant el segle XVIII, la indústria del teixit llaner experimenta una gran expansió a les terres del Llobregat. Al Bages, ciutats com Manresa, Monistrol de Montserrat, Balsareny, Sallent o Santpedor n'elaboraven. Al Baix Llobregat els nuclis llaners es concentraven al nord de la comarca: Olesa de Montserrat i Esparreguera, mentre que a Martorell es fabricaven puntes de coixí. Al Berguedà, cap a l'inici de segle, també hi predomina la fabricació del teixit de llana. A mitjan segle XIX, moltes fàbriques es van instal·lar al costat del Llobregat i Ter per tal d'aprofitar l'aigua com a font alternativa al carbó i també per la por dels empresaris al creixent obrerisme.

■ Comunicat de premsa ■

El procés industrialitzador va tenir importants conseqüències demogràfiques. La creació de nous llocs de treball i la millora general del nivell de vida van accelerar el creixement vegetatiu de la població. Es van produir també moviments migratoris interns que van modificar la distribució demogràfica del país i també una immigració creixent procedent d'altres regions de l'Estat. La industrialització suposa l'aparició de dues noves classes socials: la burgesia industrial i la classe obrera, que tindran una relació conflictiva. Les condicions laborals molt precàries dels primers treballadors, els porten a reivindicar millores i a crear organitzacions comunes per a la defensa dels seus interessos. Com a conseqüència de la puixança de la nova burgesia emergeix amb força el modernisme a totes tres comarques.

En aquest context, el Pla de Directrius proposa un sèrie de productes i actuacions vinculats al procés industrialitzador per posar en valor el conjunt del patrimoni cultural existent.

Possibles productes i serveis a crear:

- Tractar el conjunt d'elements industrials del Llobregat (des de les cases burgeses modernistes, els habitatges obrers, empreses extractives i/o de transformació i les colònies, etc.) com un tot i fer que cada element se centrés en un aspecte concret (la casa burgesa arquitectònicament, la casa burgesa com a habitatge, l'habitatge obrer, l'estructura urbanístico-social de la colònia, la vida social de les colònies, la fàbrica, la interrelació amb el riu, la vida espiritual, etc.), segons l'especial adequació de cada element a un aspecte determinat (per exemple: vida sociocultural a les colònies: l'Ametlla de Merola: els Pastorets).
- Crear en un dels museus preexistents (preferentment) un centre articulador del conjunt de l'oferta dels recursos per tal de centralitzar les necessitats de la xarxa com a tal i d'organitzar les visites guiades i altres activitats, independentment de la informació que proporciona actualment el CAT de Sallent, dedicat a l'explicació de la industrialització catalana i a l'aparició de l'obrerisme al Bages.
- Aquesta xarxa, en els seus diversos vessants, d'industrialització-fenomen de les colònies, Renaixença-catalanisme-símbols nacionals, i burgesia industrialmodernisme, hauria de tenir un petit centre d'interpretació (però centralment ubicat) a la Colònia Güell, per tal de captar part dels fluxos turístics i de visitants que aquest element tan emblemàtic atreu per ell mateix.

Llocs d'interès turístic a potenciar:

- CAT de Sallent (industrialització).
- Colònia Güell.
- Museus i instal·lacions Industrials: Museu de la Colònia Vidal de Puig-Reig, Torre de l'amo de la colònia Viladomiu Nou a Gironella, Casa-Museu Torres

■ **Comunicat de premsa** ■

Amat de Sallent, Museu de les Mines de Cercs, Jardins Artigues i Museu del Ciment del Clot del Moro, Museu de la tècnica de Manresa, Museu de la Rajoleta d'Esplugues, Museu Agbar de les Aigües de Cornellà, Museus del Cava de Castellví de Rosanes, Museu Ramon Canals i Cellar Masia Bach de Sant Esteve Sesrovires, Turbina de la Colònia Sedó d'Esparreguera, Muntanya de Sal de Cardona.

- Museu de l'Enrajolada de Martorell, Museu Palau Mercader de Cornellà.
- Cases modernistes: Torre dels Ous i Can Negre de Sant Joan Despí, apartaments de Ramon Cases a Sant Benet de Bages.
- Elements vinculats a la simbologia nacionalista: Casa-museu Rafael de Casanovas de Moià, Tomba de Rafael de Casanovas a Sant Boi de Llobregat, Montserrat, les Bases de Manresa (Sala del Consistori de la Casa de la Ciutat), El Pi de les Tres Branques a Castellar del Riu, La Patum-Casa de la Patum. Refugi del Gresolet a Saldes i de Sant Jordi de la Font del Faig a Bagà (excursionisme).

2.- Xarxa històrica de la guerra civil als nostres dies

Aquesta època representa per al territori del Llobregat un període de lluita i conflicte, i de resolució de conflictes, com ja n'havia viscut tantes altres anteriorment, però amb una nova casuística, una dimensió demogràfica incomparable amb la d'èpoques anteriors i, sobretot, amb un important factor diferencial: la memòria, la persistència en la memòria d'una bona part de la població de molts dels fets que s'hi poden explicar i el relat de la memòria viscuda heretat pels que no tenien edat per conèixer els fenòmens que s'hi recullen.

Al marge de la guerra civil i la postguerra, la xarxa històrica d'aquest període se centra en tres fenòmens de diferents dimensions però molt presents en la memòria de les poblacions de les ribes del Llobregat: la instal·lació de grans indústries (Siemens, Roca, Matacàs, Seat, Solvay...) i l'atracció de sobtades onades migratòries de la resta de l'Estat amb la consegüent creació de suburbis (Sant Idefons, Sant Cosme, La Salut, Incresa, les Cinc Roses i les Vivendes de la Cooperativa, Dolors Almeda, Can Falguera...), lluita obrera, organització de centres cívics i iniciatives per la convivència i la transformació d'aquesta situació amb intervencions urbanístiques i socials dels ajuntaments democràtics.

Productes i serveis a crear:

Per a treballar sobre aquest fet i donar-lo a conèixer, es proposa:

- La creació d'un centre d'interpretació de la immigració i la convivència, com a germen a partir del qual s'haurien de dissenyar activitats i rutes.
- També es proposa constituir una xarxa de turisme industrial d'indústria viva, de gran virtualitat turística i cívica, que hauria d'incloure empreses de tanta entitat com ara la SEAT.

■ Comunicat de premsa ■

- Els altres dos fenòmens molt presents en la memòria de la població, sobretot del Baix Llobregat i en menor mesura del Bages, són les inundacions, un fenomen històric però viscut dramàticament encara al segle XX, posteriorment controlat en bona mesura per l'embassament de La Baells i la canalització del riu, i la transformació i progressiva pèrdua de l'Horta del Llobregat (amb alguns interessants processos de reconversió). També aquests dos fenòmens requeririen, com a embrió per al seu desenvolupament, la creació inicial de sengles centres d'interpretació.

Llocs d'interès turístic:

- Indústries obertes als visitants, com, per exemple, la Central Tèrmica de Cercs, d'altres elements del temps de la guerra, com les Bateries antiaèries de Sant Pere Màrtir, o la interessant iniciativa Territori Maquis i fins i tot d'altres més difícilment classificables com el parc Catalunya en Miniatura de Torrelles de Llobregat. Per tant les propostes s'adreçarien sobretot, a part de la creació dels centres d'interpretació esmentats, a fixar tots aquests elements i adequar-los a la visita i el discurs turísticocultural.

Aquesta futura oferta turística, fortament basada en la identitat, s'afegeix a altres productes impulsats des del Departament com ara el Pla de Recursos Turístics Intangibles de Catalunya, que identifica prop de 2.000 recursos intangibles arreu del país i que en el Bages se centra principalment en la figura de Pere III, el llegat del Pirineu Comtal, les bruixes, el maquis, la industrialització i la petjada dels primers habitants de Catalunya.

Pla de desenvolupament i gestió del conjunt de productes turístics al Bages i Baix Llobregat

El Pla proposa actuacions en quatre àmbits: els públics, el context geogràfic i territorial, els recursos turístics de la industrialització i els temes a transmetre. Per a la seva anàlisi i diagnosi es treballen dades sobre el consum cultural i turístic amb l'objectiu d'identificar el públic i potencial de l'oferta turística que es vol impulsar.

La definició de l'oferta conceptual consisteix en un treball sobre les potencialitats i el recursos del territori per convertir els objectes patrimonial (vestigi, indrets i paisatges industrials) en una oferta integrada. Les conclusions de la diagnosi permetran detectar les necessitats i les possibilitats d'uns testimonis i vestigis industrials determinats. Amb la informació de partida, es podran determinar els criteris d'interpretació i comunicació de l'oferta turística i definir el posicionament, així com l'elecció dels segments de mercat que cal prioritzar i a qui adreçar l'oferta. A partir de la diagnosi s'establirà el concepte clau d'interpretació, en base a la singularitat i qualitat dels principals vestigis industrials; un denominador comú i un fil conductor que contribuirà a l'ordenació dels recursos.

Pel que fa al desenvolupament operatiu del projecte, a partir del procés de conceptualització, es podran definir diferents àmbits d'actuació i decidir els elements d'interpretació necessaris, així com les accions que es duran a terme.

■ **Comunicat de premsa** ■